

Årsrapport 2014

Sveskens Venner

Svesken på disken

"De gange jeg har været i tvivl om jeg skulle sige noget eller ej i en given situation, er der kommet noget godt ud af, at jeg har sagt min ærlige mening. Ærlighed styrker ofte ens relationer og skaber tillid" (forsvarsadvokat Merethe Stagetorn).

"Svesken på disken" betyder på dansk, at fortielser, skjulte dagsordener, lukkede fora, sammensværgelser og lignende skal erstattes af det modsatte.

"Sveskens venner" har til formål at få svesken på disken i folkeskoledebatten i Danmark. Specielt på baggrund af det seneste års forsøg på meningsmanipulation fra magtfulde politikere og folkeskolens arbejdsgiverorganisationer er der brug for et opråb.

Vi synes, at Danmark fortjener en ærlig skoledebat med en åben dagsorden på et oplyst og reelt grundlag. Vi har fået nok af varm luft, spin, tågesnak, new speak, løgn og bedrag i den pædagogiske debat og i medierne.

Vi udarbejder hvert år en lille rapport om det forgangne års skoledebat, og ikke mindst åbner vi op for en kåring af "Årets sveske".

Denne pris tilfalder en person - eller gruppe, som på markant vis har fået svesken på disken med vægt på:

- åbenhed om sin dagsorden. Der er ikke fejlet noget under gulvtæppet
- sine meningers mod, både når de går mod strømmen og når det handler om de ømme punkter
- god forbindelse til og forståelse af folkeskolens virkelighed.

De nominerede modtager rapporten - men også en pose svesker uden sten, som et ekstra incitament til også i fremtiden at få svesken på disken.

Den vindende hædres ved en prisoverrækkelse.

Sveskens venner

Peter Hess-Nielsen Jeanette Sjøberg Mogens Bille Finn Gunst Niels Kjeldsen

November 2014

Sveskens Venners årsrapport for 2014

Debattens temaer

To temaer har domineret debatten om folkeskolen her i 2014:

- Folkeskolereformen og Lov 409
- Lærernes yringsfrihed

Som vi senere vil komme ind på, hænger de tæt sammen.

Folkeskolereformen og Lov 409

Folkeskolereformen trådte i kraft den 1. august 2014. Det samme gjorde Lov 409, som er folketingsflertallets lovindgreb i konflikten i april 2013, hvor lærerne blev lock-outet. Med Lov 409 er der ikke længere en aftalt overenskomst. Det store flertal af debattører har set reformen og Lov 409 som så tæt forbundne, at en adskillelse kun har givet mening i helt særlige situationer, og masser af mennesker uden for skoleverdenen skelner sikkert slet ikke mellem reformen og Lov 409.

Helt forventeligt er debatten blusset op ved skoleårets start, både i de traditionelle massemedier og i de sociale medier.

Generelt er vores billede, at jo tættere debattørerne har været på skolens hverdag, jo mere saglig og konkret har debatten været. Tilsvarende, jo tættere debattørerne har været på massemediernes landspolitiske hverdag, jo mere har debatten været præget af spin. Det får ofte som konsekvens, at saglige indspark i debatten afvises som spin eller med fordomme om lærerne.

Vi er klar over, at dette generelt er karakteristisk for vores tid, men det optræder i den aktuelle skoledebat i et usædvanligt omfang. Det kan blandt andet medføre, at debattørerne i visse tilfælde taler helt forbi hinanden eller i værste fald fører debatten i hver sit univers.

Umiddelbart kunne man så tro, at debatten har en begrænset værdi, men de klare reaktioner på mange debatindlæg viser, at debatten gør et stort indtryk.

Det har generelt været svært at skelne mellem massemediernes og landspolitikerens vinkler, tankegang, holdninger og budskaber. Der har dog også været glædelige eksempler på fri og kritisk journalistik.

Det er langt fra vores indtryk, at debatten om reformen/Lov 409 har medført mere tillidsfulde relationer mellem landspolitikerne og lærerne, men vi ser de første ganske små tegn på et mere nuanceret syn på reformen hos enkelte af de landspolitikere, der har vedtaget den - og dermed et afsæt for de nødvendige beslutninger om fremtidens folkeskole.

Selvom der har været en omfangsrig og facetteret debat, har vi savnet debat om konsekvenserne af, at Lov 409 udløber den 31. marts 2015!

Lærernes yringsfrihed

Vi forholder os alene til debatten om lærernes yringsfrihed om folkeskolen og ikke yringsfrihed generelt.

Temaet 'Yringsfrihed for lærere' har ikke fået den placering i den offentlige debat, som det fortjener.

Principielt vil alle stå som fortalere for denne yringsfrihed. I vores del af verden er lærernes yringsfrihed en grundlæggende værdi, uanset om man ser det som en rettighed for den enkelte eller som nødvendigt for udviklingen af folkeskolen.

Paradoksalt nok vil en debat om retten til at ytre sig derfor sjældent leve længe.

Desuden, skulle nogen være begrænset i deres yringsfrihed, vil de oftest deltage i debatten i blot minimalt omfang eller måske slet ikke. Det er der heller ikke megen åben

debat i.

Det kræver civilcourage at stå offentligt frem, hvis man har fået mundkurv på af sin leder! Selvcensuren bliver ikke nødvendigvis mindre, selvom der ikke fremsættes helt konkrete trusler om sanktioner fra ledelsesside.

Vi antager, at mange eksempler på begrænsninger i ytringsfriheden aldrig kommer frem, og at det ser endnu værre ud med selvcensur.

Når der på trods heraf har været meget debat om lærernes ytringsfrihed, er det derfor alarmerende. I mange tilfælde er debatten ført mundtligt eller i interne fora og dermed mindre risikabelt, men der er markante undtagelser!

Implementeringen af reformen og ikke mindst Lov 409 har efter vores opfattelse medført foruroligende begrænsninger i ytringsfriheden og derfor øget debat herom. I det offentlige rum er der ikke formel censur (uformelt bliver mange input sorteret fra i et omfang, man kun kan gætte på), og kun sjældent siges det lige ud, at man ikke ønsker oppositionelle udsagn. Som når en hyppig og halvofficiel leverandør af regeringsloyale partsindlæg forsøger at pålægge modparten 'at holde kæft med sit pis'.

I forholdet mellem ledelse og medarbejdere har der derimod været klare eksempler på indgreb i ytringsfriheden. Mens alle på det principielle plan går ind for ytringsfrihed, er der en helt klar tendens til, at nogle ledere ikke ønsker kritiske kommentarer eller spørgsmål, heller ikke hvis de er sagligt begrundede og fremsat med reelle intentioner om at få den bedst mulige skole. Bush-doktrinen 'enten er du med eller også er du imod' har fundet vej til de danske skoler. Lærere har i forskellige sammenhænge modtaget formelle eller uformelle advarsler mod at ytre sig kritisk, ikke mindst om reformen, Lov 409 eller ledelsens beslutninger herom. Hvilket omfang det har og hvilke konsekvenser det får for debatten i form af selvcensur kan ingen i sagens natur kortlægge. Vi frygter, at man kun ser det toppen af isbjerget.

Andre ledere står heldigvis for det modsatte synspunkt.

Det siger sig selv, at hvis debatten er underlagt sindelagskontrol, slås meget i stykker, og der lukkes mange veje mod noget bedre.

Vi står for det modsatte: "Svesken på disken!"

Årets sveske 2014

Vores kriterier for at udvælge debattørerne er alene, om de har fået 'svesken på disken', og om de har deres meningers mod. Her er ingen sindelagskontrol!

Og.....de nominerede er..... :

Thomas Aastrup Rømer som er lektor og forsker i pædagogik, filosofi og dannelse er nomineret, fordi han på fornem vis - og til stadighed deltager i debatten om folkeskolereformen på en hudflettende vis. F.eks. stiller han i en kronik spørgsmål til forarbejdet vedr. den nye folkeskolereform:

"Mine spørgsmål er: Hvordan kan det være, at børn- og ungeminister Christine Antorini foreslår en ny nordisk skole, som i det store hele repræsenterer et opgør med dansk og nordisk skoletradition? Hvorfor præsenterer hun en skoleform, som ikke har en eneste humanist eller grundtvigianer i sin kreds, altså ikke nogen fra en dansk, tysk eller engelsk åndsvidenskabelig tradition? Hvordan kan det lade sig gøre at kalde sådan en konstruktion for ny nordisk skole? Og hvordan kan det være, at hun synes godt om, ja ligefrem forsværer, at formanden for dialoggruppen for Ny Nordisk Skole, direktør Lars Goldschmidt, om-

taler skolelærere som duracellkaniner? Eller at han i et blogindlæg på Ny Nordisk Skoles hjemmeside bruger ordet "fremragende" 16 gange på en side, som om han selv var en duracellkanin. Og hvorfor går det upåttalt hen, at den eneste pædagogikprofessor i dialoggruppen, Per Fibæk Laursen, siger, at vi skal holde op med at tale om dannelse og i stedet kaste vores pædagogiske energi over "det globaliserede arbejdsmarked", fordi alt sådan noget 'gammelt pjat' som litteratur og historie hører til i Dansk Folkeparti? Hvordan kan det være, at dialoggruppen i sit oprindelige manifest var helt ligeglad med dannelsesspørgsmål, og at den kun tog dannelse med i manifestet, fordi man blev tvunget til det på sorø-mødet, hvorefter man straks efter talte det langt ud på marken igen i det ene indlæg efter det andet? Og hvorfor skal gymnasiet kun præsentere ungdommen for viden, der kan "anvendes", hvorved man tilsidesætter hele den nyhumanistiske dannelsesstradition, som gymnasiet hviler på?"

Thomas Aastrup Rømer påpeger endvidere, at når undervisningsminister Christine Antorini siger, at 'alle børn skal blive så dygtige, som de kan' – så betyder det helt konkret, at de skal klare sig godt på reformens operative måltal, som er, at eleverne skal score højt på tests i dansk og matematik, hvor dansk, det gamle dannelsesfag, oversættes direkte til en læsnings-test-score. Og når ministeren taler om, at betydningen af social baggrund skal mindskes ved at andelen af elever med dårlige testresultater i læsning og matematik skal mindskes hvert år, så fremfører Thomas Aastrup Rømer, at denne andel altid vil være der, eftersom den defineres relativt, så det vil blive en voldsom stressfaktor for skoleledelser og lærere.

- Han undsiger den pædagogik, der læner sig op ad konkurrencestatslogikken, hvor det via PISA tests kommer til at handle om at slå kineserne i den globale konkurrence.
- Han påpeger, at skolen skal være stedet, hvor man ikke skal bekymre sig om social og økonomisk reproduktion, men hvor det handler om at dyrke tænkning, faglig fordybelse og dannelse
- Han fremhæver, at skolen skal være et sted for selvstændigt tænkende individer, som både deltager, strides og drager omsorg for fællesskabers genskabelse
- Han vil bevare og beskytte en idé, som senere generationer kan tage op igen, når det nuværende kompetence- og konkurrencehysteri har vist sig at slå fejl.
- Ved sin forskning har Thomas Aastrup Rømer sat sig op imod de etablerede vilkår, der i disse dage udmønter sig i, at flere og flere lærere er nødt til at sygemelde sig i og med at arbejdsvilkårene for den nye skolereform forudsætter, at lærerne skal fungere som 'duracell-kaniner'.

I forhold til sagen om Erik Schmidt, læreren fra Agedrup skole, der blev tildelt en tjenstlig advarsel for at have brugt sin ytringsfrihed til at kritisere, har Thomas Aastrup Rømer vist sit solidariske nærvær. Han siger om to pointer den fynske lærer kan drage:

- 1. Du har ytringsfrihed, men du må ikke bruge den!
- 2. Bruger du den alligevel, bliver du en 'personalesag', hvorefter vi ikke kan drøfte dine synspunkter mere.

Begge pointer lukker munden på folk. Det er jo logik – siger Thomas Aastrup Rømer. Forskningsbaserede tanker og overvejelser er et afgørende must for Thomas Aastrup Rømer.

Kilder:

<http://www.thomasaastruproemer.dk/susanne-crawley-larsen-og-anker-boyes-ubehageligheder.html>

Jan Andreasen. Lektor og studievejleder. Medlem af København Kommunes Borgerrepræsentation. Tidligere uddannelsespolitisk ordfører for Socialdemokratiet i København i 2006-2010. Tilknyttet Politiken som debattør under et fast tema: 'Unge og uddannelse i opbrud'.

Jan Andreasen har med sine mange indlæg i Politiken rettet en vedvarende og skarp kritik om folkeskolereformen mod den siddende regering og Forligsskredsen i hele 2014. Han forholder sig kritisk til både processen omkring reformen med overenskomstindgrebet og indholdet i reformen.

Jan påpeger igen og igen, at danske politikere tog til Ontario, Canada for at lære om og få gode råd med hjem om den succesfulde reformering af skolen i Canada, men de glemte både at lytte og tage ved lære. Han pointerer og pin-pointer de 5 gode råd fra Canada, og beskriver der efter hvad de danske politikere har gjort, – nemlig det stik modsatte.

Han forudsiger gang på gang, at reformen ikke kan blive en succes, da politikerne har begået alle de værste tænkelige fodfejl – både i processen, i indholdselementerne og i det opskruede tempo, som en historisk omfangsrig reform forhastet skal implementeres i. Det må og skal gå galt og det har store konsekvenser for folkets skole. Han inddrager eksperter som Tage Søndergaard Kristensen og dennes vurderinger, som ekspert på området, både når det gælder social kapital og folkeskolens tilstand i forhold til forandringstempo og lærernes vigtige engagement som bærende drivkraft, hvor Jan pointerer i sine indlæg, at selv eksperter vil politikerne ikke lytte til.

Der er ikke den vinkel, som Jan ikke udnytter til at skyde på de ansvarlige politikere! Han er grundig i sine indlæg, angriber ud fra mange forskellige sider, såsom besparelser i ressourcer, ledelsesudfordringerne, dårlige forberedelse (ikke fra lærerside, men fra politikerside!), de komplekse indholdselementer og gør ikke mindst opmærksom på, at skolen allerede har store udfordringer, som det mildest talt ikke går for godt med, såsom inklusion, hvorfor politikere bør have fokus på at lykkes med et projekt, før de søsætter det næste.

Hans indlæg er klar tale og sagligt begrundet og man er på intet tidspunkt i tvivl om, at hans budskab er at råbe de ansvarlige politikere op for deres behandling af folkeskolen de sidste par år. Man mærker tydeligt, at hans hjerte banker stort og godt for folkeskolen bag alle hans indlæg. Titleerne på hans indlæg taler for sig selv og er på fornemmeste vis ofte illustreret af Politikens tegnere.

Kilder:

http://politiken.dk/debat/profiler/Jan_Andreasen/ECE2279998/derfor-faar-politikerne-ikke-et-mirakel-i-den-danske-folkeskole/

http://politiken.dk/debat/profiler/Jan_Andreasen/ECE2308917/politikerne-gambler-med-folkeskolens-fremtid/

http://politiken.dk/debat/profiler/Jan_Andreasen/ECE2292953/vi-maa-lytte-naar-selv-ikke-eksperter-tror-paa-folkeskolereformen/

http://politiken.dk/debat/profiler/Jan_Andreasen/ECE2411838/politikerne-er-gaaet-reformamok---uden-at-give-skolerne-penge-med/

Erik Schmidt, Odense Kommune, tidligere Agedrup Skole, nomineres for:

Ud over et mangeårigt "almindeligt" lærerjob på Agedrup skole, hvor han er kendt som en lokal ildsjæl og iværksætter, så har Erik Schmidt i en længere årrække beskæftiget sig med at bringe kontroversielle spørgsmål om skoleforhold til offentlig debat.

Erik Schmidt var i årene 2001 - 2004 en af hovedkræfterne bag tidskriftet "Opinion - et tærrangående tidskrift for skolefolket". Et tidsskrift som seriøst og konstruktivt gav plads til at gå bag om tidens pædagogiske og skolepolitiske ideer - diskuterede ideernes gode

sider og ømme punkter og de mange hurraord, der også fulgte med.

Erik Schmidt er også en af initiativtagerne til Tænk tanken Sophia og det Alternative Sorø-møde.

Således har Erik Schmidt i mange år været med til at bringe "svesker på bordet". Men den aktuelle anledning til hans nominering er delvist uforskyldt.

Erik Schmidt modtog for nogle måneder siden en tjenstlig påtale/advarsel fra skolelederen på Agedrup skole for på et internt personalemøde at have udvist "negativ attitude og ytret sig imod skolens ledelse", fordi han forholdt sig til lederens udspil til visioner for Agedrup skole i forbindelse med den nye skolereform.

Sveskens venner har fundet denne sag af afgørende principiel betydning for ytringsfriheden - ikke bare for danske lærere, men for alle offentligt ansatte. Hvis der ikke længere kan være plads i den danske folkeskole til at skolens lærere på et internt møde stiller spørgsmål til skolelederens pædagogiske udspil til personalet og for hele skolen - uden at skulle frygte ansættelsesmæssige sanktioner, så er folkeskolen "i frit fald". Så vil al diskussion og meningsudveksling fremover være underlagt sindelagskontrol.

Erik Schmidt valgte umiddelbart efter skolelederens advarsel og indberetning til Odense kommune at sige sin stilling op, fordi det er utåleligt ikke at kunne sige sin mening.

Alligevel kørte skolelederen og kommunen videre med sagen og tildelte efterfølgende Erik Schmidt en formel skriftlig advarsel, som på baggrund af hans egen opsigelse kun kan forstås som en generel advarsel til alle andre lærere/offentligt ansatte i Odense kommune.

Ved at stå ved sin kritik og dernæst tage konsekvensen, har Erik Schmidt udvist civilcourage og personligt mod ud over det sædvanlige. Hans sag (som nu føres af Danmarks Lærerforening) fortjener den største interesse fra alle offentligt ansatte og han fortjener selv opbakning og stor tak for sin indsats for ytringsfriheden.

Erik Schmidt har i den grad bragt "svesken på disken" i forhold til begrænsninger i ytringsfriheden.

Kilder:

<http://www.folkeskolen.dk/550292/nogen-skal-ville-noget-med-nogen>

<http://skole200.dk/lfl-interview/erik-schmidt/>

Niels Christian Sauer, medlem af Hovedstyrelsen i DLF, nomineres for:

- med usædvanlig hyppighed og intensitet i aviser, magasiner og på sociale medier at slibe fernissen af de politiske beslutningstageres beslutninger og fokusere på de konkrete konsekvenser og de bagvedliggende motiver. Om nogen er Sauer folkeskoledebattens lille dreng i "Kejserens nye klæder",
- at tage debatten op med selv de mest argumentresistente og argumentforladte debattører i diverse debattråde og dermed medvirke til, at højne sagligheden, skærpe pointerne og dermed kvalificere debatten,
- med al ønskelig tydelighed og mesterligt sprog at klargøre sine pointer

Niels Christian Sauer har i det forløbne år i utallige sammenhænge forholdt sig til reformen, Lov 409, ytringsfrihed og andre temaer. Han er skarp, men ansvarlig over for den ytringsfrihed, han både er forkæmper for og nærmest daglig bruger af.

"Står det til lærernes arbejdsgivere, bliver folkeskolen nu en arbejdsplads som alle andre, hvor de afrettede lønarbejdere tjekker ind om morgenen, gør, hvad de får besked på, og tjekker ud ved fyraften. På med jahatten, hovedet under armen og deruda' med 120 i timen." (fra "Her slutter samtalen")

"Har danskerne virkelig tænkt sig at lade konkurrencestatens løjtnanter trampe ind i deres

børns skole, mens de smælder ordrer ud om, at børnene skal måles, vejes og sorteres som kvæg? Eller har befolkningen ikke opdaget, at det er, hvad der er ved at ske for øjnene af dem?" (fra kronikken " Den dygtige lærer ved langtfra altid, hvad han gør")

Kilder:

<http://www.folkeskolen.dk/546563/her-slutter-samtalen>

<http://www.information.dk/500881>

Karsten Bräuner - lærer ved Klarup skole nomineres til "Svesken på disken"-prisen:

Bräuner har igennem flere år i en lang række debatindlæg forholdt sig yderst konkret til de ændringer af lærernes arbejdsvilkår, som er blevet indført fra politisk side og som har formindsket lærernes muligheder for at udføres deres væsentligste opgave, nemlig at forberede og gennemføre en ordentlig undervisning til gavn for eleverne.

Senest har han med en konkret minut-opgørelse af egen arbejdstid påvist at Lov 409 betyder en utrolig forringelse af lærerens mulighed for at præstere en ordentlig forberedelse af undervisningen. Han viser med sine minutiøse optegnelser at forringelsen betyder, at lærerne ikke er i stand til at løfte reformen. (Politikens kronik d. 20.10. 2014) Eller som det også er blevet sagt: Der er ikke mere tale om forberedelse, men om klargøring af undervisningen.

Bräuners kamp mod elevplanstyranniet tilbage fra 2007 står også i klar erindring.

"Haarders abe ligger på skolen", påpegede han, mens han gang på gang gjorde opmærksom på det enorme tidsforbrug disse planer ville kræve af en almindelig lærer med en almindelig fagfordeling. Med obligatorisk, løbende, dokumenteret evaluering af den enkelte elev i forhold til trin- og slutmål omfattende alle faglige, sociale og personlige aspekter ved undervisningen. 234 elevplaner for en gennemsnitslærer på hans egen skole i Klarup.

Og sådan har udgangspunktet for hans kamp for folkeskolen været konkret, som den daglige "rugbrødslærer" med begge ben i klasselokalet. I mod politisk/bureaukratisk topstyring og nidkær kontrol - og for lærernes og skolens mulighed for at levere skolens kerneopgave - en velforberedt undervisning i tillid til at det fører til indsigt og dannelse hos eleverne.

Kilder:

<http://www.folkeskolen.dk/544618/tak-for-kaffe-kl>

<http://www.folkeskolen.dk/552039/forberedelsens-exit>

<http://www.folkeskolen.dk/551357/loenmodtager-og-slave-ved-lov>